

A 1709/kultur

Tekijä Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunta
Käsittelijä Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunta

Valiokuntaehdotus toimintasuunnitelmasta Pohjoismaiden välisen opiskelijaliikkuvuuden lisäämiseksi

Ehdotus

Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunta ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se laatii toimintasuunnitelman siitä, miten opiskelijaliikkuvuutta Pohjoismaiden välillä voitaisiin lisätä ja miten maiden välistä epätasapainoa lähtevien ja vastaanotettujen opiskelijoiden määrien suhteen voitaisiin tasoittaa.

Taustaa

Eräs tavoite matkalla kohti Pohjoismaiden entistä tiiviimpää integraatiota on raivata Pohjoismaiden välillä olevat erilaiset koulutusalan esteet. Pohjoismaiden nuorille tulee tarjota nykyistä parempi mahdollisuus saada tietoa opiskelumahdollisuuksista muissa Pohjoismaissa.

Opiskelijaliikkuvuuden parantamiseksi on välttämätöntä taata opiskelijoille yhtäläinen mahdollisuus saada tietoa eri maiden koulutustarjonnasta. Tänä päivänä tietoa eri mahdollisuuksista ei ole tarjolla tarpeeksi. Se voi olla yksi syy siihen, että nuoret eri Pohjoismaista hakeutuvat entistä vähemmän ulkomaille opiskelemaan. Pohjoismaalaisten keskuudessa ulkomaanopintojen osuus on OECD-vertailussa alle keskitason. Lisäksi ulkomaille suuntaavien opiskelijoiden keskuudessa muut Pohjoismaat ovat vasta kolmanneksi suosituin valinta opiskelumaaksi.

Asia ilmenee myös Pohjoismaiden ministerineuvoston tilaamasta raportista *Higher Education in the Nordic Countries – evaluation of the Nordic agreement on admission to higher education*. Raportissa todetaan, että toisessa Pohjoismaassa opiskelevien osuus on suurempi kuin vuosituhannen vaihteessa, mutta maissa (Ruotsia lukuun ottamatta) on suurta epätasapainoa lähtevien ja vastaanotettujen opiskelijoiden määrissä. Tanska ottaa vastaan paljon enemmän opiskelijoita kuin se itse lähettää ulkomaille. Suomesta, Norjasta ja Islannista puolestaan lähtee ulkomaille opiskelemaan huomattavasti suurempi määrä opiskelijoita kuin maat ottavat vastaan. Epätasapainolle on useita syitä, mutta raportin mukaan yhtenä selityksenä voi olla se, etteivät

opiskelijat saa tietoa – esimerkiksi yliopistojen verkkosivujen kautta – opiskelumahdollisuuksista muissa Pohjoismaissa. Opiskelijoille ei välitetä tarpeeksi tietoa siitä, mitä hyötyä toisessa Pohjoismaassa opiskelusta heille voisi olla verrattuna opiskeluun Pohjolan ulkopuolella. Raportissa todetaan, että liikkuvuuden edistämiseksi tehtävässä työssä ei eri Pohjoismaissa painoteta tarpeeksi pohjoismaista yhteistyötä. Näyttää siltä, että pohjoismaista yhteistyötä pidetään itsestäänselvyytenä.

Raportissa annetaan kolme ratkaisuehdotusta: opiskelijavalintoja koskevan yhteistyöfoorumin perustaminen, erityisesti toisen asteen koulutusta suorittaville oppilaille suunnattu tiedotuskampanja, jossa annettaisiin tietoa toisessa Pohjoismaassa suoritettujen opintojen hyödyistä, sekä yhteinen portaali, joka ei kuitenkaan olisi yhteinen tietokanta tai hakuportaali. Raportissa todetaan, että yhteisten järjestelmien luominen ja ylläpito olisi hyvin kallista. Portaalin tarkoitus olisikin sen sijaan antaa tarkkaa tietoa yliopistojen sisäänpääsyvaatimuksista, siellä olisi linkkejä yliopistojen sivuille sekä ohjeita siitä, miten hakuprosessit etenevät jne.

Pohjoismaiden välisellä opiskelijaliikkuvuudella on pitkä historia ja sitä pidetään tärkeänä, minkä osoittaa myös Tanskan, Suomen, Islannin, Norjan ja Ruotsin välillä vuonna 1996 solmittu sopimus pääsystä korkeampaan koulutukseen. Sopimusta muokattiin edellisen kerran vuonna 2012, ja se umpeutuu vuonna 2018. Liikkuvuuden tärkeyttä korostetaan myös Pohjoismaiden koulutus- ja tutkimusministerineuvoston yhteistyöohjelmassa vuodelta 2015. Siinä näkökulmana on kilpailukyvyyn parantaminen suhteessa ulkomaisiin yliopistoihin sekä ulkomaisten opiskelijoiden houkuttelu Pohjoismaihin. Pohjoismaiden ministerineuvosto rahoittaa Nordplus-opiskelijavaihto-ohjelmaa sekä Nordic Master -ohjelmaa, joka tarjoaa pohjoismaisille opiskelijoille mahdollisuuden suorittaa maisterin tutkinto jossain toisessa Pohjoismaassa. Arvion mukaan ohjelmat toimivat hyvin. Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunta katsoo kuitenkin, että on tärkeää kannustaa opiskelijoita hakeutumaan toiseen Pohjoismaahan suorittamaan myös koko tutkintoa.

Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunnan näkemys on, että Pohjoismaiden ministerineuvoston tavoitteena tulisi olla edistää opiskelijaliikkuvuutta sekä lähtevien ja vastaanotettujen opiskelijoiden määrän tasaisempaa jakautumista. Se hyödyttäisi sekä yksittäistä opiskelijaa että koko yhteiskuntaa. *Higher Education in the Nordic Countries* -raportti antaa kolme hyvää ehdotusta siitä, miten tavoitteet voidaan toteuttaa. Muitakin keinoja voi olla, ja olisikin hyvä arvioida, tarjoaako raportti juuri oikeat menettelytavat. Tämän vuoksi valiokunta kehottaa Pohjoismaiden ministerineuvostoa laatimaan toimintasuunnitelman siitä, miten opiskelijaliikkuvuutta Pohjoismaiden välillä voitaisiin lisätä ja miten maiden välistä epätasapainoa lähtevien ja vastaanotettujen pohjoismaalaisten opiskelijoiden määrien suhteen voitaisiin tasoittaa. Toimintasuunnitelmassa tulisi huomioida myös se, miten Pohjoismaiden yliopistot voisivat houkuttaa enemmän opiskelijoita Euroopan unionin ulkopuolisista maista.

Valiokunnan näkemykset

Ehdotuksen lähtökohtana on Nuorten Pohjoismaiden neuvoston (UNR) julkilausuma. Valiokunta on yhtä mieltä Nuorten Pohjoismaiden neuvoston kanssa siitä, että opiskelijaliikkuvuutta Pohjoismaiden välillä on syytä lisätä. Yksi tapa on lisätä tietoa opiskelumahdollisuuksista eri Pohjoismaissa perustamalla pohjoismaisten yliopistojen ja korkeakoulujen yhteinen hakuportaali.

Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunta arvioi, ettei Pohjoismaiden ministerineuvoston tule pelkästään ottaa kantaa mahdolliseen yhteiseen hakuportaaliin vaan tarkastella koko kysymystä opiskelijaliikkuvuuden lisäämisestä. Ministerineuvoston tulee arvioida, onko *Higher Education in the Nordic Countries* -raportin ehdotus yhteisen hakuportaalin perustamisesta tai sen muut ehdotukset toteuttamiskelpoisia ja tarpeellisia. Arviointi tulee tehdä samalla, kun laaditaan toimintasuunnitelma Pohjoismaiden välisen opiskelijaliikkuvuuden lisäämiseksi. Toimintasuunnitelmassa tulee huomioida myös se, miten Pohjoismaiden yliopistot voivat lisätä Euroopan unionin ulkopuolisista maista tulevien opiskelijoidensa määrää.

Helsingissä 27. kesäkuuta 2017

Annette Lind (S)

Aron Emilsson (SD)

Johan Andersson (S)

Johanna Karimäki (vihr.)

Jorodd Asphjell (A), puheenjohtaja

Lars-Arne Staxäng (M)

Lars Mejern Larsson (S)

Maarit Feldt-Ranta (sd.)

Norunn Tveiten Benestad (H)

Paavo Arhinmäki (vas.)

Ruth Vang (Framsókn)